

Justis- og beredskapsdepartementet

Postboks 8005 Dep

0030 Oslo

Politidirektoratet

Deres referanse:

22/4778 – MTH/LLE

Vår referanse:

22/200477 - 37

Dato:

16.01.2023

Hørings svar - Forslag til endringer i konfliktrådsloven, straffeloven mv. - Strafferettslige reaksjoner og tvangsmidler for ungdom

Innledning

Politidirektoratet viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 13. oktober 2022 med forslag til endringer i konfliktrådsloven, straffeloven mv. Endringene gjelder i hovedsak strafferettslige reaksjoner og tvangsmidler for ungdom. Høringen er en oppfølging av Justis- og beredskapsdepartementets høring av 1. september 2020. Høringsfristen er 13. januar 2023.

Politidirektoratet har forelagt høringen for samtlige politidistrikt, Kripos og Økokrim. Vi har mottatt høringssvar/tilbakemelding fra Oslo politidistrikt, Finnmark politidistrikt, Øst politidistrikt, Trøndelag politidistrikt, Vest politidistrikt og Kripos. Samtlige høringssvar følger vedlagt.

Politidirektoratets merknader

Her følger Politidirektoratets merknader til de enkelte delene av høringsnotatet.

Til kapittel 2.4 – De rettslige rammene for overføring av straffesaker til Konfliktrådet

Politidirektoratet støtter departementets arbeid med klarere og mer tilgjengelig regelverk på området, og slutter seg til forslag om et klarere skille mellom reaksjonsformene ungdomsstraff og ungdomsoppfølging, og en reduksjon i antall hjemler for overføring av straffesaker til konfliktrådet.

Politidirektoratet slutter seg til forslaget om at domstolene ikke lenger skal kunne idømme ungdomsoppfølging som særvilkår for fullbyrdingsutsettelse eller betinget bot. Direktoratet vil imidlertid understreke viktigheten av fleksibilitet ved brudd, da det i de mindre alvorlige sakene ikke alltid vil være riktig å omgjøre til ubetinget fengsel. Det vises herunder til høringsinnspill fra Oslo politidistrikt:

"Endringen vil også føre til at flere vil få en reaksjon med subsidiær fengselsstraff for vesentlig mindre alvorlige forhold enn i dag, og man bør være forsiktig med å sette terskelen for ungdomsstraff for lav.

Politidirektoratet

Det er viktig at det ikke blir et udekket behov mellom rent betinget fengsel og ungdomsstraff. Samfunnsstraff vil kunne brukes i dette spennet, men hvis det er en ungdom med oppfølgingsbehov er det uheldig om vedkommende ikke kan få en straffereaksjon som særlig ivaretar oppfølgingsbehovet."

Til orientering vises til Øst politidistrikt sitt høringsinnspill, hvor politidistriktet i motsetning til direktoratet argumenterer for at vilkår om ungdomsoppfølging fortsatt bør kunne benyttes både ved betinget bot og betinget fengsel.

Til kapittel 2.5 – Særlig om samtykke til ungdomsstraff og ungdomsoppfølging

Departementet foreslår å beholde samtykkekrav til ungdomsoppfølging ved såkalt direkte overføring, jf. straffeprosessloven § 71 a, men fjerne samtykkekrav til ungdomsstraff. Politidirektoratet slutter seg til begrunnelsen om å fjerne samtykkekravet for ungdomsstraff, da en grundig egnethetsvurdering der ungdommens motivasjon trekkes inn antas å sikre en riktig reaksjon.

Direktoratet vil vise til innspill fra Oslo politidistrikt som stiller spørsmål ved om de samme grunnene som taler for å fjerne samtykkekravet for ungdomsstraff i stor utstrekning også synes å gjelde for ungdomsoppfølging, og således kan vurderes fjernet med den samme begrunnelsen.

Til kapittel 2.6 – Om adgangen til å kombinere ungdomsstraff og ungdomsoppfølging med andre vilkår

Politidirektoratet slutter seg til departementets forslag om å fjerne adgangen til å kombinere ungdomsstraff og ungdomsoppfølging med særvilkår, da det er mer hensiktsmessig at konfliktrådet fastsetter slike vilkår/tiltak i ungdomsplanen. Erfaring tilsier at det ofte er samme type vilkår/tiltak som er aktuelle, det vises til innspill fra Oslo politidistrikt:

"Vår praksis har vært å overlate bruken av vilkår ved både ungdomsoppfølging og ungdomsstraff til Konfliktrådet ved utarbeidelse av ungdomsplanen. Vi har dermed i liten grad kombinert særvilkår med ungdomsoppfølging. Eksempel på saker der det er blitt benyttet, er der den mindreårige er blitt domfelt for både vold og narkotikarelatert kriminalitet. Da har vi som særvilkår fått medhold av retten både for ungdomsoppfølging etter strl. § 37 j og avstå fra å bruke alkohol og rus etter strl. § 37 bokstav d.

Imidlertid er vår oppfatning at Konfliktrådet står nærmest til å komme i dialog med ungdommen når de utarbeider ungdomsplanen, og dermed bedre egnet til å komme med særvilkår som settes inn. Men det blir da særlig viktig å kunne kombinere ungdomsstraff med kontaktforbud (rettighetstap etter strl. kap.10), slik det er foreslått."

Til kapittel 2.7 – Om adgangen til å kombinere overføring til konfliktrådet med førerkortrestriksjoner

Politidirektoratet slutter seg til forslaget om å åpne opp for å fastsette tap av førerrett sammen med beslutning om direkteoverføring av ungdomsoppfølging til konfliktrådet, og har ingen merknader utover å vise til departementets begrunnelse.

Til kapittel 2.8 – Anmerkning på politiattest

Politidirektoratet viser til innspillet fra Finnmark politidistrikt, og slutter seg til det. Videre støttes høringsinnspillet fra Kripos.

Til kapittel 3 – En hjemmel for deling av informasjon i saker som gjelder ungdomsstraff og ungdomsoppfølging

Politidirektoratet slutter seg til forslaget om en hjemmel som tillater deling av informasjon i saker som gjelder ungdomsstraff og ungdomsoppfølging, i KOG og i arbeidet med ungdomsplan. Direktoratet vil samtidig vise til Oslo politidistrikt sitt høringsinnspill hvor det påpekes behov for informasjonsdeling også ved utarbeidelse av personundersøkelse av mindreårige (PUM).

Til kapittel 4.2 – En mulighet for å gjennomføre varetekt som oppholdspåbud med elektronisk kontroll, uavhengig av siktedes alder

Politidirektoratet slutter seg til forslaget om muligheten for å gjennomføre varetekt som oppholdspåbud med elektronisk kontroll, men vil påpeke at det vil være uaktuelt ved fengsling på bevisforspillelsesfare og unndragelsesfare i alvorlige saker. Det vises også til hva Oslo politidistrikt påpeker i sitt høringsvar:

"Videre vil det ikke la seg gjøre, rent praktisk, å vurdere dette ved førstegangsfengsling. Dette særlig sett hen til at mindreårige skal fremstilles senest dagen etter pågrepelse jf. strpl. § 183 annet ledd.

Oppholdspåbud kan vurderes i løpet av 2-3 dager og eller ved videre fremstilling etter førstegangsfengsling, men dette må vurderes konkret ut ifra hver sak. Her må retten i sin kjennelse ta høyde for den tiden Kriminalomsorgen vil benytte seg av for å vurdere om oppholdspåbud med elektronisk kontroll er egnet."

Videre vises til at Oslo politidistrikt har erfaring med at ungdom som fengsles: *"er ungdommer som har behov for rammer og tett oppfølging. Det er vanskelig å se for seg at de ungdommene som kunne ha vært egnet for elektronisk kontroll (der skole, evt. fritidsaktiviteter og nødvendige rammer er på plass) ville ha blitt fremstilt for varetektsfengsling i det hele tatt. Videre opplever vi at verger til de siktede kan være skeptiske og kritiske til politi og barneverntjeneste. I motsatt tilfelle opplever vi også verger som ikke ønsker å ha noe med siktede å gjøre."*

Til kapittel 4.3 – Elektronisk kontroll under gjennomføring av ungdomsstraff

Politidirektoratet slutter seg til forslaget om å gi domstolen hjemmel til å idømme ungdomsstraff i kombinasjon med rettighetstap som kontaktforbud etter strl. § 57, herunder illegge elektronisk kontroll, og vurdere å begrense kontaktforbudet opp mot gjenopprettende møte i Konfliktrådet i forbindelse med gjennomføring av ungdomsstraffen. Direktoratet ser det som positivt med en mulighet for effektiv kontroll ved brudd på bestemmelser i ungdomsplanen om oppholds- og kontaktforbud, samtidig som ungdomsstraffen kan fortsette i de tilfellene dette anses mest hensiktsmessig. Behovet for fleksible løsninger på brudd blir spesielt viktig dersom terskelen for ungdomsstraff senkes.

Med hilsen

Kristine Langkaas
Seksjonssjef

Steinar Tofte Haugen
Rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Vedlegg:

Høringsinnspill- Forslag til endringer i konfliktrådsloven, straffeloven mv. - Strafferettslige reaksjoner og tvangsmidler for ungdom - Oslo politidistrikt

Høringsinnspill - Forslag til endringer i konfliktrådsloven straffeloven mv - Strafferettslige reaksjoner og tvangsmidler for ungdom - Trøndelag politidistrikt

Høringsinnspill - Forslag til endringer i konfliktrådsloven, straffeloven mv. - Strafferettslige reaksjoner og tvangsmidler for ungdom - Øst politidistrikt

Høring - Forslag til endringer i konfliktrådsloven straffeloven mv.

Høringsinnspill - Forslag til endringer i konfliktrådsloven, straffeloven mv. - Strafferettslige reaksjoner og tvangsmidler for ungdom - Kripos

Høringsinnspill - Forslag til endringer i konfliktrådsloven, straffeloven mv. - strafferettslige reaksjoner og tvangsmidler for ungdom - Finnmark politidistrikt

Høringsinnspill - Forslag til endringer i konfliktrådsloven, straffeloven mv - Strafferettslige reaksjoner og tvangsmidler for ungdom - Vest politidistrikt

Deres referanse:

Vår referanse:
22/220477

Sted, Dato
Oslo, 21.12.2022

SVAR PÅ HØRING - FORSLAG TIL ENDRINGER I KONFLIKTRÅDSLOVEN, STRAFFELOVEN MV. - STRAFFERETTSLIGE REAKSJONER OG TVANGSMIDLER FOR UNGDOM

Det vises til politidirektoratets brev av 03.11.22 med anmodning om høringssvar på Justisdepartementets høring om endring i konfliktrådsloven mv. og til sender korrespondanse hvor Politidirektoratet innvilget utsatt svarfrist til 22.12.2022.

TIL KAPITTEL 2.4 - DE RETTSLIGE RAMMENE FOR OVERFØRING AV STRAFFESAKER TIL KONFLIKTRÅDET

Departementet har bedt om høringsinstansenes syn på å fjerne påtalemyndighetens og rettens adgang til å kombinere ungdomsoppfølging med særvilkår etter straffeloven § 37, og videre at det ikke åpnes for å kombinere ungdomsstraff med slike vilkår.

Oslo PD har ingen innvendinger mot at påtalemyndighetens hjemler for å ilegge ungdomsoppfølging reduseres. Når det gjelder skillet mellom ungdomsstraff og ungdomsoppfølging, er det positivt at regelverket er tenkt forenklet, men vi er litt usikre på om formålet om en likere behandling og et tydeligere skille mellom reaksjonene vil bli nådd.

Endringen kan innebære at siktede kan bli idømt ungdomsstraff for et forhold som i utgangspunktet kvalifiserer for ungdomsoppfølging. Dette kan for eksempel være der siktede ikke samtykker til ungdomsoppfølging og det tas ut tiltale. Siktete vurderes så som egnet for ungdomsstraff og ender med en dom på ungdomsstraff for et forhold man i utgangspunktet kunne fått ungdomsoppfølging, mens en annen for tilsvarende forhold får saken sin direkte overført til konfliktrådet.

En annen mulig konsekvensen av å fjerne samtykke til ungdomsstraff og utvide anvendelsesområde til mindre alvorlige saker, vil dette innebære at flere saker føres for retten. I dette ligger det også at saksbehandlingstiden vil øke, da langt flere saker skal inn for en rettslig behandling. Ved en rettslig behandling er det også nødvendig å innhente personundersøkelse for mindreårige, jf. strpl. § 161 a. Det vil dermed ta lengre tid å iverksette ungdomsreaksjonen i langt flere saker.

I noen tilfeller vil saken kunne pådømmes ved en tilståelsespåømmelse, hvor en kan unnlate personundersøkelse og erstatte dette med vitneførsel for egnethetsvurderingen. Men dette vil kun gjelde i de sakene der den tiltalte erkjenner straffeskyld, som av erfaring gjelder de færreste sakene.

Endringen vil også føre til at flere vil få en reaksjon med subsidiær fengselsstraff for vesentlig mindre alvorlige forhold enn i dag, og man bør være forsiktig med å sette terskelen for ungdomsstraff for lav.

Det er viktig at det ikke blir et udekket behov mellom rent betinget fengsel og ungdomsstraff. Samfunnsstraff vil kunne brukes i dette spennet, men hvis det er en ungdom med oppfølgingsbehov er det uheldig om vedkommende ikke kan få en straffereaksjon som særlig ivaretar oppfølgingsbehovet. Betinget fengsel på særvilkår kan brukes, men det er ofte vanskelig og tidkrevende å finne gode særvilkår.

Det bør derfor vurderes om formålet ikke nås bedre ved at grensen mellom ungdomsoppfølging og ungdomsstraff avklares i rettspraksis, og at adgangen til å gi ungdomsoppfølging som særvilkår til betinget fengsel bør opprettholdes.

Hvis domstolene ikke skal kunne idømme betinget fengsel på vilkår om ungdomsoppfølging, er det særlig viktig med fleksibilitet ved brudd da det i de mindre alvorlige sakene ofte ikke vil være riktig å omgjøre til ubetinget fengsel.

TIL KAPITTEL 2.5. - SÆRLIG OM SAMTYKKE TIL UNGDOMSSTRAFF OG UNGDOMSOPPFØLGING

Departementet har foreslått å beholde samtykkekrav til ungdomsoppfølging ved såkalt direkte overføring jf. strpl. § 71a, samt fjerne samtykkekrav til ungdomsstraff. Departementet har bedt om høringsinstansenes syn på forslaget.

Om ungdomsstraff:

Oslo PD er enige i at samtykkekravet for ungdomsstraff bør fjernes, og tiltrer begrunnelsen inntatt i høringsnotatet. En egnethetsvurdering der ungdommens motivasjon trekkes inn, sikrer at det gis en riktig reaksjon samtidig som ungdommen får mindre mulighet til å "shoppe" straffereaksjoner.

Vi vil imidlertid bemerke at ungdomsstraff krever deltakelse, motivasjon og medvirkning. Hvis ungdommen ikke ønsker å delta og bidra inn i straffereaksjonen, vil dette innebære at ungdommen unndrar seg og dermed vil ikke straffereaksjonen la seg gjennomføre. I egnethetsvurderingen er det derfor viktig å ta med hvorvidt ungdommen egner seg og er villig til å delta i selve straffereaksjonen, som på sett og vis betyr å innhente samtykke til å gjennomføre straffereaksjonen.

Om ungdomsoppfølging:

I utgangspunktet er vår vurdering at de samme grunnene som taler for å fjerne samtykkekravet for ungdomsstraff også i stor utstrekning gjelder for ungdomsoppfølging.

For ungdomsoppfølging vil det på lik linje som for ungdomsstraff være nødvendig med en egnethetsvurdering i koordineringsgruppen (KOG) før en vil vurdere å sende over saken for gjennomføring av straffereaksjonen. I egnethetsvurderingen vil også motivasjonen for å gjennomføre straffereaksjonen vurderes, noe som er en viktig faktor før saken overføres til Konfliktrådet. Et samtykkekrav for ungdomsoppfølging vil derfor i all hovedsak være en ren formalitet.

For både ungdomsoppfølging og ungdomsstraff er egnethetsvurderingen, herunder oppfølgingsbehov og motivasjon de viktigste kriteriene. Ved å sikre dette, vil man i den andre enden forhindre (så langt det lar seg gjøre) et eventuelt brudd på straffereaksjonen.

Å beholde samtykkekrav for ungdomsoppfølging vil dermed kun være en formalitet, og kan i utgangspunktet fjernes med den samme begrunnelsen som for ungdomsstraff.

Av erfaring vil færre forhold i utgangspunktet kunne avgjøres ved ungdomsoppfølging, da de fleste ikke samtykker til ungdomsoppfølging på et tidlig tidspunkt. Dette endres ofte ved en hovedforhandling hvor ofte ungdommen både samtykker og erkjenner det straffbare forholdet. En vil derfor være nødt til å bringe saken inn for retten for en rettslig behandling, som vil være mer tid-, ressurs-, og kostnadskrevende for de forholdene som er mindre alvorlige, men gjentakende. Dette er forhold som i utgangspunktet egner seg for ungdomsoppfølging, men som på grunn av manglende samtykke ikke kan overføres ved direkte overføring.

En mulighet til direkte overføring med en vurdering av egnethet også for ungdomsoppfølging vil derfor være å foretrekke.

TIL KAPITTEL 2.6 - OM ADGANGEN TIL Å KOMBINERE UNGDOMSSTRAFF OG UNGDOMSOPPFØLGING MED ANDRE VILKÅR

Ungdomsstraff og ungdomsoppfølging i kombinasjon med særvilkår er ikke veldig praktisk, og det er mer hensiktsmessig at konfliktrådet fastsetter slike vilkår / tiltak i ungdomsplanen (det vil ofte være samme type tiltak/vilkår som er aktuelle). Oslo PD er altså enig i at adgangen til å kombinere med særvilkår kan fjernes.

Vår praksis har vært å overlate bruken av vilkår ved både ungdomsoppfølging og ungdomsstraff til Konfliktrådet ved utarbeidelse av ungdomsplanen. Vi har dermed i liten grad kombinert særvilkår med ungdomsoppfølging. Eksempel på saker der det er blitt benyttet, er der den mindreårige er blitt domfelt for både vold og narkotikarelatert kriminalitet. Da har vi som særvilkår fått medhold av retten både for ungdomsoppfølging etter strl. § 37 j og avstå fra å bruke alkohol og rus etter strl. § 37 bokstav d.

Imidlertid er vår oppfatning at Konfliktrådet står nærmest til å komme i dialog med ungdommen når de utarbeider ungdomsplanen, og dermed bedre egnet til å komme med særvilkår som settes i

planen. Men det blir da særlig viktig å kunne kombinere ungdomsstraff med kontaktforbud (rettighetstap etter strl. kap. 10), slik det er foreslått.

TIL KAPITTEL 2.7 OM ADGANGEN TIL Å KOMBINERE OVERFØRING TIL KONFLIKTRÅD MED FØRERKORTRESTRIKSJONER

Vi opplever flere saker der mindreårige kjører bil uten førerkort, samt er ruset og havnet i ulykker med både store materielle skader og personskader. Vi er derfor enige i forslaget om at det skal åpnes opp for å fastsette tap av førerrett sammen med beslutning om direkteoverføring av ungdomsoppfølging til konfliktrådet

TIL KAPITTEL 2.8 - ANMERKNING PÅ POLITIATTEST

Forslaget innebærer at ungdomsoppfølging ved direkte overføring etter strpl. § 71 a annet ledd verken skal føres opp på ordinær eller uttømmende politiattest.

Vi tiltrer at dette er i tråd med FNs barnekomites anbefalinger om "diversion." Imidlertid mener vi at det kan ha utilsiktede konsekvenser, da ungdommen ikke vil kunne ha et ris bak speilet, selv i uttømmende politiattest. Muligens vil dette også bidra til at færre saker avgjøres ved direkte overføring, og at flere saker bringes inn for retten for en ungdomsstraff.

Det presiseres at det her er nødvendig med en klarlegging og tydeliggjøring av hvilke saksforhold en anser egner seg for direkte overføring, slik at praksis ved bruk av dette overføringsgrunnlaget behandles likt.

TIL KAPITTEL 3 - EN HJEMMEL FOR DELING AV INFORMASJON I SAKER SOM GJELDER UNGDOMSSTRAFF OG UNGDOMSOPPFØLGING

Oslo PD er enig i behovet for hjemmel for deling av informasjon i KOG og arbeidet med ungdomsplan.

En ser også viktigheten av å kommentere hvorvidt en slik hjemmel kan benyttes ved utarbeidelse av personundersøkelse for mindreårige (PUM). Av erfaring opplever vi at ungdommen som møter hos Kriminalomsorgen for utarbeidelse av PUM ikke samtykker til at rådgiveren innhenter opplysninger fra skole, barneverntjenesten o.l. En slik PUM vil derfor ikke kunne bidra til å opplyse påtalemyndigheten og retten i tilstrekkelig grad for hvilken straffereaksjon ungdommen egner seg til. Det vil derfor være hensiktsmessig om en slik hjemmel også vil gjelde Kriminalomsorgen i arbeidet sitt med PUM, da også hensynet med en PUM er foreta en egnethetsvurdering opp mot de ulike straffereaksjonene.

En mulig ulempe er at det kan føre til økt tid og arbeid i forbindelse med innhenting av ungdommens og vergenes syn på deling av informasjon fra de ulike organene, og ved at hvert enkelt organ må vurdere om vilkårene for informasjonsdeling er oppfylt i den enkelte sak

Det er viktig at KOG gjennomføres effektivt da saken ikke kan påtaleavgjøres før drøfting i KOG er gjennomført – dette har altså direkte betydning for muligheten til å overholde de lovbestemte fristene som gjelder i ungdomssaker

TIL KAPITTEL 4.2 - EN MULIGHET FOR Å GJENNOMFØRE VARETEKT SOM OPPHOLDSPÅBUD MED ELEKTRONISK KONTROLL, UAVHENGIG AV SIKTEDES ALDER.

Generelt for mindreårige og de over 18 år

Det bemerkes innledningsvis at gjennomføring av varetekt som oppholdspåbud med elektronisk kontroll vil være uaktuelt ved fengsling på bevisforspillelsesfare og unndragelsesfare.

Det vises her til den konkrete bevisforspillelsesfaren som foreligger i alvorlige saker og den manglende muligheten til å kontrollere dette dersom den siktede (uavhengig av alder) oppholder seg på bopel, samt med mulighet til å følge skole, arbeid og eventuelt andre fritidsaktiviteter.

Dette vil også gjelde der det foreligger unndragelsesfare i alvorlige saker hvor en kan forvente en lengre ubetinget fengselsstraff.

Særlig for mindreårige

Som nevnt vil ikke gjennomføring av varetekt som oppholdspåbud med elektronisk kontroll være uaktuelt ved fengsling på bevisforspillelsesfare og unndragelsesfare. Majoriteten av de under 18 som varetektsfengsles fengsles på grunnlag av bevisforspillelsesfare.

Oversikt over begjæring av varetekt U18 i 2021 og 2022¹

Alder da	Pågrepet år	Gjerning gruppe	Grunnlag
16	2021	VERN AV OFFENTLIG MYNDIGHET OG TILLIT (KAP 19)	Bevisforspillelse, gjentakelse,
17	2021	VERN AV DEN OFFENTLIGE RO, ORDEN OG (KAP 20)	Gjentakelse
17	2021	VINNINGSLOVBRUDD (KAP 27)	Bevisforspillelse, gjentakelse
16	2021	VINNINGSLOVBRUDD (KAP 27)	Bevisforspillelse, gjentakelse
16	2021	VINNINGSLOVBRUDD (KAP 27)	Gjentakelse
17	2021	VINNINGSLOVBRUDD (KAP 27)	Gjentakelse
17	2021	VINNINGSLOVBRUDD (KAP 27)	Bevisforspillelse, gjentakelse
17	2021	VINNINGSLOVBRUDD (KAP 27)	Bevisforspillelse, gjentakelse
16	2021	VINNINGSLOVBRUDD (KAP 27)	Bevisforspillelse, gjentakelse
16	2021	VERN AV DEN PERSONLIGE FRIHET OG FRED (KAP 24)	Gjentakelse
17	2021	VOLDSLOVBRUDD MV. (KAP 25)	Bevisforspillelse, gjentakelse
17	2021	VOLDSLOVBRUDD MV. (KAP 25)	Bevisforspillelse, gjentakelse
17	2021	VOLDSLOVBRUDD MV. (KAP 25)	Bevisforspillelse
17	2021	VOLDSLOVBRUDD MV. (KAP 25)	Bevisforspillelse
17	2022	VERN AV OFFENTLIG MYNDIGHET OG TILLIT (KAP 19)	Gjentakelse
16	2022	VERN AV DEN OFFENTLIGE RO, ORDEN OG (KAP 20)	Bevisforspillelse

¹ Tallene for 2022 gjelder frem til 13.12.2022.

Tallene er hentet ut ved manuell gjennomgang, så det tas forbehold om enkelte feil og mangle.

17	2022	VERN AV DEN OFFENTLIGE RO, ORDEN OG (KAP 20)	Bevisforspillelse
17	2022	VERN AV DEN OFFENTLIGE RO, ORDEN OG (KAP 20)	Bevisforspillelse
17	2022	VERN AV FOLKEHELSEN OG DET YTRE MILJØ (KAP 23)	Bevisforspillelse, unndragelse
17	2022	VINNINGSLOVBRUDD (KAP 27)	Bevisforspillelse
16	2022	VERN AV DEN PERSONLIGE FRIHET OG FRED (KAP 24)	Bevisforspillelse, gjentakelse
17	2022	VOLDSLOVBRUDD MV. (KAP 25)	Bevisforspillelse
17	2022	VOLDSLOVBRUDD MV. (KAP 25)	Bevisforspillelse
17	2022	VOLDSLOVBRUDD MV. (KAP 25)	Bevisforspillelse
17	2022	VOLDSLOVBRUDD MV. (KAP 25)	Bevisforspillelse
17	2022	VOLDSLOVBRUDD MV. (KAP 25)	Bevisforspillelse
17	2022	BEDRAGERI, SKATTESVIK OG LIGNENDE (KAP 30)	Gjentakelse

Videre vil det ikke la seg gjøre, rent praktisk, å vurdere dette ved førstegangsfengsling. Dette særlig sett hen til at mindreårige skal fremstilles senest dagen etter pågrepelse jf. strpl. § 183 annet ledd.

Oppholdspåbud kan vurderes i løpet av 2-3 dager og eller ved videre fremstilling etter førstegangsfengsling, men dette må vurderes konkret ut ifra hver sak. Her må retten i sin kjennelse ta høyde for den tiden Kriminalomsorgen vil benytte seg av for å vurdere om oppholdspåbud med elektronisk kontroll er egnet.

Flere av de mindreårige som pågripes og fremstilles for fengsling bor trangt, som oftest med en verge og flere søsken (både eldre og yngre.) Miljøet de oppholder seg i er ofte lite, og dette vil klart gjenspeile seg i hvem som anses egnet for oppholdspåbud og ikke. Det antas videre at de som er egnet vil i så fall være et svært lite antall ungdommer. Problematikken hos ungdommene er kompleks og kjennetegnes ved at barnevernets tiltak ikke er tilstrekkelig til å forhindre nye alvorlige lovbrudd. Dette er ungdommer som har behov for rammer og tett oppfølging. Det er vanskelig å se for seg at de ungdommene som kunne ha vært egnet for elektronisk kontroll (der skole, evt fritidsaktiviteter og nødvendige rammer er på plass) ville ha blitt fremstilt for varetektsfengsling i det hele tatt.

Videre opplever vi at verger til de siktede kan være skeptiske og kritiske til politi og barneverntjeneste. I motsatt tilfelle opplever vi også verger som ikke ønsker å ha noe med siktede å gjøre. I høringsnotatet vises det til at det da skal oppnevnes setteverge for ungdommen. Spørsmålet en kan reise seg da, er hvorvidt settevergen i sitt mandat skal samtykke til oppholdspåbud med elektronisk kontroll, og innebærer dette at ungdommen skal oppholde seg hjemme hos vergen eller hos settevergen?

Dette vil uansett, slik som høringsnotatet viser til, skape et skille mellom de som faktisk har bopel og verger som egner seg for oppholdspåbud og de som ikke egner seg. Vår erfaring tilsier at de færreste vil egne seg for en slik løsning.

Videre har vi fått tilbakemeldinger fra Ungdomsenhet Øst om at de mindreårige som har sittet i varetekt der har utviklet seg i positiv retning, fått gode rammer, og har profittert på en-til-en kontakt

med lærere, helsepersonell og ansatte ved fengselet. Dette på en helt annen måte enn de har opplevd hjemme på egen bopel. De har også ved dette klart å bestå fag og videregående skole, noe de ikke har hatt ressurser til ved å bo hjemme. Innføring av elektronisk kontroll må derfor ikke gå på bekostning av det tilbudet som finnes der.

TIL KAPITTEL 4.3. ELEKTRONISK KONTROLL UNDER GJENNOMFØRING AV UNGDOMSSTRAFF

Oslo PD Enig i forslaget om å gi domstolen hjemmel til idømme ungdomsstraff i kombinasjon med rettighetstap, med kontaktforbud etter strl. § 57 og om nødvendig med elektronisk kontroll. I dette ligger også at retten kan vurdere å begrense kontaktforbudet opp mot gjenopprettende møte i Konfliktrådet i forbindelse med gjennomføring av ungdomsstraffen.

Det er positivt med en mulighet for effektiv kontroll ved brudd på bestemmelser i ungdomsplanen om oppholds- og kontaktforbud, samtidig som ungdomsstraffen kan fortsette i de tilfellene dette anses mest hensiktsmessig. Behovet for fleksible løsninger / reaksjoner på brudd blir desto viktigere dersom terskelen for ungdomsstraff senkes.

Oslo PD er enig i at kompetansen til å ilegge elektronisk kontroll legges til domstolen, både av hensyn til domfeltes rettssikkerhet og til den videre gjennomføringen av straffen i konfliktrådet.

Med hilsen

Audun Kristiansen
politiinspektør
Felles enhet for påtale

Marie Hasle Sørensen
politiadvokat 2
Felles enhet for påtale

POLITIET

Til Politidirektoratet

TRØNDELAG POLITIDISTRIKT

Sted, Dato
Steinkjer, 17.12.2022

HØRINGSSVAR FRA TRØNDELAG POLITIDISTRIKT – FORSLAG TIL ENDRINGER I KONFLIKTRÅDSLOVEN, STRAFFELOVEN MV.- STRAFFERETTLIGE REAKSJONER OG TVANGSMIDLER FOR UNGDOM

Politidistriktet har gjennomgått høringsnotatet fra Justis- og beredskapsdepartementet datert 3.11.22.

I høringsnotatet foreslås det i hovedsak:

- å forenkle/endre det rettslige rammeverket for de strafferettslige reaksjonene ungdomsstraff og ungdomsoppfølging
- en hjemmel for deling av informasjon i saker som gjelder ungdomsstraff og ungdomsoppfølging
- mulighet for å gjennomføre varetekt som oppholdspåbud med elektronisk kontroll, uavhengig av siktedes alder
- hjemmel til å kombinere ungdomsstraff med rettighetstap etter straffeloven kap. 10

Politidistriktet støtter alle forslagene i høringen. Det viktigste forslaget er kanskje forenklingen av straffereaksjonene, da det er viktig at vi får et system som er lettere forståelig for ungdommene. Dette vil bidra til å heve rettssikkerheten generelt. Utover dette vises det til begrunnelsene i høringen.

Eli Aasland
påtaleleder

Kristin Ansnes
seksjonsleder

TRØNDELAG POLITIDISTRIKT

Post: Postboks 2475 Torgarden, 7005 Trondheim
E-post: post.trondelag@politiet.no

Tlf.: 73 89 90 90
Faks: 73 52 31 91

Org. nr.: 983998631
www.politiet.no

Politidirektoratet

Postboks 2090 Vika

0125 Oslo

Kripos

Deres referanse:

22/200477

Vår referanse:

22/200477 - 21

Dato:

19.12.2022

Hørings svar - Forslag til endringer i konfliktrådsloven, straffeloven mv. - Strafferettslige reaksjoner og tvangsmidler for ungdom

Det vises til brev fra Justis- og beredskapsdepartementet av 13. oktober 2022 med vedlagt høringsnotat om endringer i konfliktrådsloven, straffeloven mv.– strafferettslige reaksjoner og tvangsmidler for ungdom. Det vises videre til brev fra Politidirektoratet av 3. november 2022, hvor frist for innspill til direktoratet er mandag 19. desember d.å.

Høringen er en oppfølging av Justis- og beredskapsdepartementets høring av 1. september 2020. Det kan i den anledning vises til vårt høringsinnspill til direktoratet av 18. november 2020¹.

Kripos støtter departementets arbeid med klarere og mer tilgjengelig regelverk på området. Et klarere skille mellom reaksjonsformene ungdomsstraff og ungdomsoppfølging, og en reduksjon i antall hjemler for overføring av straffesaker til konfliktrådet vil bidra i så måte.

Kripos har merknader til deler av de forslag som fremmes. Merknadene knytter seg til foreslåtte endringer i politiregisterlov og -forskrift.

Departementet foreslår å endre politiregisterloven § 41 nr. 1 bokstav b ved å tilføye at ungdomsoppfølging, på samme vilkår som forenklete forelegg, ikke skal anmerkes på en uttømmende politiattest.

For Kripos fremstår det som en alternativ løsning at ungdomsoppfølging tilføyes i bokstav a sammen med overføring til konfliktråd, eller som ny selvstendig bokstav. Forenklet forelegg er en annen type reaksjon med en annen innretning og et annet formål enn ungdomsoppfølging. Etter vår vurdering passer disse derfor dårlig sammen. Forenklet forelegg er et standardisert "lavterskeltilbud" for mindre alvorlige lovovertrедelser, med blant annet en klar prosessøkonomisk begrunnelse. Ungdomsoppfølging er en reaksjon med et forebyggende formål som krever tilpasning til den enkelte lovovertrедer. Forenklete forelegg skal uansett

¹ WS 20/108294-34

Kripos

ikke registreres i politiets registre, og unntaket for forenklede forelegg i § 41 nr. 1 bokstav b har i seg selv liten selvstendig praktisk betydning.

Departementet foreslår videre en endring i politiregisterforskriften § 30-3, ved at det tilføyes et nytt fjerde ledd. Kripos antar at dette er en inkurie, og at departementet mener at tilføyelsen skal gjøres i § 30-1, jf. forslaget til endring i § 44-13 andre ledd hvor det uttales at opplysningene skal slettes i henhold til "§ 30-1 tredje og fjerde ledd".

Kripos vil videre bemerke at regelverket om hvilke forhold som skal anmerkes på politiattest og hvor lenge disse skal fremgå av attesten, fortsatt fremstår som vanskelig tilgjengelig og utfordrende å håndheve. Dette gjelder i særlig grad den regulering som omfatter unge lovbrøyttere.

Dersom ilagt reaksjon gjelder lovbrudd begått før fylte 18 år er hovedregelen at uttømmende politiattest og vandelsvurdering skal utstedes i samsvar med bestemmelsene om ordinær politiattest i politiregisterloven § 40. Det vises til politiregisterforskriften § 30-3 første ledd, jf. politiregisterloven § 41 nr. 1 bokstav c. Dersom et av vilkårene i politiregisterforskriften § 30-3 andre ledd nr. 1 til 3 er oppfylt, kommer unntaksregelen likevel ikke til anvendelse, og politiattesten eller vandelsvurderingen skal da utstedes i samsvar med bestemmelsene om uttømmende politiattest i politiregisterloven § 41 nr. 1 første og annet punktum.

Slik vi forstår forslagene bygger disse lovteknisk videre på en struktur med høye krav til differensiering av opplysninger, som forutsetter en rekke henvisninger og som oppstiller flere forskjellige typer kategorier av unntak. Samlet sett gjør dette reglene vanskelig tilgjengelige, både for den (unge) reglene rammer, saksbehandler i politiet og andre rettsanvendere. Dette øker også risikoen for at feil gjøres.

For den enkelte bruker av reglene vil det være utfordrende å få en tilstrekkelig oversikt over hvilke implikasjoner forskjellige valg kan få i forskjellige sammenhenger. Dette gjelder både hvilken reaksjonsform som bør velges og hvilke råd som eventuelt bør gis til den unge lovbrøytter.

For politiets del må saksbehandler, i forbindelse med produksjon av politiattest, kontrollere lovbrøytterens alder på gjerningstidspunktet, hvilke strafferammer de aktuelle lovbud(ene) har. Videre må innholdet i den konkrete reaksjonen og utmålt straff vurderes opp mot tidsrammene i politiregisterloven § 40, med mindre unntakene i politiregisterforskriften § 30-3 annet ledd kommer til anvendelse. Dette kan innebære en relativ kompleks prosess, hvilket også kan øke risikoen for at feil gjøres.

Kripos mottar jevnlig spørsmål om forståelse og anvendelse av regelverket fra brukere i og utenfor etaten. Vi anbefaler derfor at man vurderer om ytterligere lovteknisk forenkling kan gjøres, spesielt hvor reguleringen omhandler unge lovovertridere.

Med hilsen

Kristin Ottesen Kvigne

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Saksbehandler:
Kurt Arne Sandvik
seniorrådgiver

POLITIET

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 Oslo

Øst politidistrikt

Deres referanse:

Vår referanse:
22/200477 - 26

Dato:
19.12.2022

Høring - Forslag til endringer i konfliktrådsloven, straffeloven mv. - Strafferettslige reaksjoner og tvangsmidler for ungdom

Det vises til Politidirektoratets brev av 3. november 2022 vedrørende høring - forslag til endringer i konfliktrådsloven, straffeloven mv. - strafferettslige reaksjoner og tvangsmidler for ungdom.

Øst politidistrikt har gått gjennom høringsnotatet vedlagt ovennevnte brev, og distriktets merknader og kommentarer fremkommer i eget skriv som følger vedlagt.

Med hilsen

Morten Reppen
Politiinspektør

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Vedlegg:
Høring - Forslag til endringer i konfliktrådsloven straffeloven mv.

Øst politidistrikt

Post: Postboks 3390, 1402 Ski
E-post: post.ost@politiet.no

Tlf: (+47) 64 99 30 00

Org. nr:
www.politiet.no

Hørings svar fra Øst politidistrikt - Forslag til endringer i konfliktrådsloven, straffeloven mv. - Strafferettslige reaksjoner og tvangsmidler for ungdom

2. Forenkling av det rettslige rammeverket for ungdomsstraff og ungdomsoppfølging

2.4. De rettslige rammene for overføring av straffesaker til konfliktrådet

Det foreslås å redusere antall hjemler for å ilegge ungdomsoppfølging. Øst politidistrikt er delvis enig i dette. Domstolens adgang til idømmelse av ungdomsoppfølging som vilkår for betinget bot synes ikke å være nødvendig.

Øst politidistrikt er av den oppfatning at man bør beholde domstolens adgang til å idømme ungdomsoppfølging som vilkår i en betinget dom. Etter Øst politidistrikts syn er det de konkrete omstendighetene i saken som avgjør om det tas ut tiltale med tanke på idømmelse av en ungdomsoppfølging på vilkår for en betinget dom eller om saken sendes direkte til konfliktrådet i medhold av straffeprosessloven § 71a annet ledd. Det kan være særlige forhold hos siktede som tilsier at man bør komme i gang med en rask oppfølging og da vil behandling i retten forsinke denne prosessen. Motsatt kan det være forhold ved den straffbare handling, straffehistorikk, manglende samtykke eller lignende som gjør at det er behov for å ta ut tiltale.

I noen tilfeller vil det være slik at man på forhånd ikke vet om betinget dom uten vilkår, ungdomsoppfølging, samfunnsstraff eller ungdomsstraff er aktuell straffereaksjon. Da vil det være en konkret vurdering som foretas i retten, som særlig baseres på det som kommer frem i tiltaltes forklaring, vitneførsel og PUM som er avgjørende for påtalemyndighetens påstand. Muligheten for å påstå ungdomsoppfølging på vilkår for betinget dom bør derfor ikke fjernes.

Videre er det et behov for at domstolen kan idømme ungdomsoppfølging i retten, dersom domstolen er uenig med påtalemyndighetens syn om at ungdomsoppfølging ikke anses egnet/kvalifisert. Videre kan det også være slik at et samtykke til ungdomsoppfølging først kommer i rettsmøtet. Da bør domstolen ha anledning til å idømme dette dersom domstolen mener at dette er rett reaksjon.

Etter Øst politidistrikts syn vil en betinget dom med vilkår om ungdomsoppfølging anses som en strengere straffereaksjon enn direkte overføring til konfliktrådet, både fordi man faktisk må møte i retten og få behandlet saken der, men også fordi det settes en prøvetid. Konsekvensen av å begå nye straffbare handlinger i prøvetiden eller begå brudd på vilkårene for fullbyrdingsutsettelsen er regulert i straffeloven § 39. Det er en fordel å ha et spenn i straffereaksjonene overfor ungdom for å sikre individuell tilpasning for forebygging av nye straffbare handlinger.

Konsekvensen av brudd på ungdomsstraff er stor – da skal subsidiær fengselsstraff sones. Dersom nedre grense for ungdomsstraff senkes til å også omfatte mindre alvorlige lovbrudd enn det som følger av rettskildene i dag, risikerer man at flere ungdommer må sone subsidiær fengselsstraff for mindre alvorlige forhold. Man ser allerede i dag at domstolen er reserverte i forhold til å omgjøre ungdomsstraffen til fullbyrding av subsidiær fengselsstraff ved brudd på vilkår og/eller nye straffbare forhold. Dette vil nok i enda større grad gjøre seg gjeldene dersom man utvider anvendelsesområdet for ungdomsstraff til å gjelde for mindre alvorlige forhold enn i dag. Risikoen for at ungdommen opplever at brudd på ungdomsstraffen ikke får konsekvenser er svært uheldig.

Etter Øst politidistrikts syn bør ønsket om å avklare nærmere grensen mellom ungdomsoppfølging og ungdomsstraff avklares i rettspraksis. Anvendelsesområdet til ungdomsoppfølging bør være vidt for å sikre mest mulig fleksibilitet og oppfølging til den enkelte ungdom. På den måten sikrer man at ungdommens oppfølgingsbehov står i fokus.

Øst politidistrikt har et fåtall saker hvor det er ilagt ungdomsoppfølging som vilkår i et betinget forelegg. Fordelen med dette er at konsekvensen ved å ikke følge opp ungdomsoppfølgingen er tydelig – boten må betales. Samtidig vil en slik økonomisk reaksjon kun i enkelte saker være hensiktsmessig grunnet at ungdom i aldersgruppen 15-18 år har lav eller ingen inntekt. I noen tilfeller vil det nok være verger som ender opp med å betale boten. Dette er uheldig.

Videre bør motivasjonen til ungdommen for å samtykke til ungdomsoppfølging være å gjennomføre gjenopprettende prosess og bidra til en positiv endring i livet, fremfor et økonomisk motiv.

Likevel finner Øst politidistrikt at hjemmelen ikke bør fjerne, da det i noen tilfeller kan anses for en egnet reaksjon.

2.5 Særlig om samtykke til ungdomsstraff og ungdomsoppfølging

Øst politidistrikt er av den oppfatning at det ikke vil være heldig å fjerne krav om samtykke ved idømmelse av ungdomsstraff. Samtykke vil være den sterkeste indikasjon på om straffereaksjonen er noe ungdommen kommer til å samarbeide om.

Vi er positive til at det lovfestes at det skal gjennomføres en egnethetsvurdering. Egnethetsvurderingen må søke å avklare ungdommens motivasjon og behov. Manglende motivasjon til å gjennomføre ungdomsstraff vil kunne føre til at det blir svært lite innhold igjen i ungdomsstraffen. Dette er uheldig, særlig sett i sammenheng med allmennpreventive hensyn og samfunnets behov for å markere og reagere overfor alvorlige straffbare handlinger.

En ungdom kan på mange måter være egnet for ungdomsstraff og ungdomsoppfølging basert på en objektiv vurdering, men dersom ungdommen selv ikke samtykker til reaksjonsformen er reaksjonene etter Øst politidistrikts syn lite egnet.

2.6 Om adgangen til å kombinere ungdomsstraff og ungdomsoppfølging med andre vilkår

Innholdet i ungdomsplan er regulert i konfliktrådsloven § 25. Det anses ikke nødvendig med mulighet for å sette særvilkår som nevnt i straffeloven § 35-37 i tillegg. Flere av særvilkårene er overlappende med tiltak og innhold som kan fastsettes i en ungdomsplan. Ungdomsplanen er mer dynamisk og innholdet kan endres i takt med ungdommens behov. Dersom det i for stor grad fastsettes særvilkår i medhold av straffeloven §§ 35-37 vil det kunne føre til brudd på vilkårene for en betinget dom, og spørsmålet om å reagere på brudd vil komme til påtalemyndigheten.

Et unntak fra dette er muligheten for å ilegge erstatning til fornærmede. Øst politidistrikt er av den oppfatning at det bør være adgang til å ilegge erstatningsansvar også i de sakene som overføres direkte til konfliktrådet i medhold av § 71a.

2.7 Om adgangen til å kombinere overføring til konfliktråd med førerkortrestriksjoner

Øst politidistrikt er enig i at det er nødvendig med hjemmel for å kunne ilegge førerkortrestriksjoner ved overføring til konfliktråd i medhold av straffeprosessloven § 71a.

2.8 Anmerkning på politiattest

Øst politidistrikt er av den oppfatning at ungdomsoppfølging gis i et bredt spekter av saker. Alvorligheten av de straffbare handlingene kan være svært varierende. Dette tilsier at ungdomsoppfølging i det minste bør fremgår på uttømmende politiattest.

3. Informasjonsdeling under ungdomsstraff og ungdomsoppfølging

Øst politidistrikt støtter forslaget om å lovfeste informasjonsdeling mellom aktørene, uten innhenting av samtykke fra ungdom og verger. Informasjonsdeling uten samtykke vil ivareta hensynet til barnets beste ved at barnet får oppfølging raskere. Videre vil lovfesting av informasjonsdeling gjøre det tydeligere for de ulike aktørene at de kan dele nødvendig informasjon med hverandre.

4. Elektroniske og digitale kontrolltiltak

4.2 Gjennomføring av varetekt som oppholdspåbud med elektronisk kontroll

Elektronisk kontroll som varetektsurrogat har siden 2006 flere ganger vært et tema hos departementet. Under høringen høsten 2020 var det foreslått å innføre mulighet for retten til å ilegge oppholdspåbud med elektronisk kontroll i stedet for varetektsfengsling for barn mellom 15 og 18 år. Forslaget opprettholdes og det foreslås i tillegg en utvidelse til også å gjelde personer over 18 år.

Formålet med et slikt surrogat er å redusere bruk av varetekt i fengsel samt å unngå skadevirkninger av fengselsopphold.

Øst politidistrikt stiller seg positive til oppholdspåbud med elektronisk kontroll som et alternativ til ordinær varetektsfengsling, både for siktede under 18 år og for voksne.

Varetekt er svært inngripende og oppholdspåbud med elektronisk kontroll fremstår som et fornuftig alternativ til varetekt i fengsel i de tilfeller dette er gjennomførbart, spesielt for unge lovbyrtere.

Unge mennesker er ofte mer sårbare enn voksne og de er i større grad mer påvirkelige. Det er dessverre slik at enkelte kommer ut av soning som mer kriminelle enn de var tidligere fordi de har blitt rekruttert til eksempelvis et gjengmiljø av eldre innsatte. Øst politidistrikt er derfor av den oppfatning av at dersom en 19-årig kan være i varetekt hjemme med elektronisk kontroll istedenfor innenfor fengselsmurene er det mindre sjanse for at 19-åringen begår ytterligere kriminalitet.

Vurderingen av om en siktet skal ilegges oppholdspåbud med elektronisk kontroll fordrer at domstolen foretar en konkret vurdering i hver enkelt sak der forholdsmessighet er sentralt og tiltaket må være tilstrekkelig for å ivareta formålet med fengslingen.

Øst politidistrikt er av den oppfatning av at et slikt tiltak ikke er hensiktsmessig i de tilfeller der siktede begjæres varetektsfengslet på bakgrunn av bevisforspillelsesfare da en slik kontroll ikke kan avhjelpe at siktede kontakter andre siktede med mindre de andre siktede er i varetekt med brev og besøksforbud eller kontroll, vitner i den hensikt i å forspille bevis i saken eller gjemme fysiske bevis mv. Oppholdspåbud med elektronisk kontroll er etter Øst politidistrikts syn heller ikke særlig praktisk som surrogat for ordinær fengsling på bakgrunn av unndragelsesfare. I de fleste tilfeller er det utenlandske borgere uten særlig tilknytning til Norge som fengsles på bakgrunn av at det er fare for at de vil unndra seg straffeforfølgning og gjennomføring. Det er utfordrende å finne et egnet oppholdssted ved en manglende tilknytning til Norge og et påbud om å oppholde seg et sted samt en elektronisk kontroll kan heller ikke hindre at en utenlandsk borger tar seg ut av landet.

Oppholdspåbud med elektronisk kontroll vil imidlertid være svært praktisk og et nyttig varetektsurrogat i mange gjentakelsesfengslinger. Formålet med å varetektsfengsle en person på bakgrunn av gjentakelsesfare er å stanse den kriminelle adferden. I de tilfeller det eksempelvis begås en rekke ran, kan det være nok at personen ikke får anledning til å bevege seg inn i et gitt område, eksempelvis i sentrum. Om en gjenganger kun kan oppholde seg på bestemte steder og være undergitt en elektronisk kontroll kan dette begrense muligheten til å begå kriminalitet.

Til tross for at oppholdspåbud med elektronisk kontroll ikke vil være like egnet ved varetektsfengsling på grunn av bevisforspillelsesfare eller unndragelsesfare, kan det likevel tenkes aktuelt i enkelte saker. Muligheten til bruk av oppholdspåbud med elektronisk kontroll bør derfor gjelde for alle fengslingsalternativene i straffeprosessloven § 171.

4.3 Elektronisk kontroll under gjennomføring av ungdomsstraff

Departementet har fremmet to forslag:

- Å gi domstolen hjemmel til å kombinere ungdomsstraff med rettighetstap etter straffeloven kapittel 10, blant annet kontaktforbud etter straffeloven

§ 57, eventuelt med elektronisk kontroll, jf. straffeloven § 57 femte ledd.
- Å gi domstolen hjemmel til, ved brudd på vilkår for ungdomsstraff, å ilegge nye vilkår om oppholds- og kontaktforbud med elektronisk kontroll, jf. straffeloven § 52 c.

Det er i dag ikke hjemmel til å idømme rettighetstap kombinert med ungdomsstraff. Øst politidistrikt støtter forslaget til en slik lovendring og mener det er hensiktsmessig at ungdommen blir ilagt eksempelvis et kontaktforbud etter § 57 gjeldende fra rettskraftig dom. Øst politidistrikt er enig med departementet at den høye andelen av brudd på ungdomsstraff viser at det er behov for å ha bedre kontroll på ungdommen under straffegjennomføringen for å hindre at ungdommen begår nye straffbare handlinger.

Øst politidistrikt er også positiv til det andre forslaget om å gi domstolen adgang til å ilegge nye vilkår om oppholds- og kontaktforbud med elektronisk kontroll. En slik hjemmel vil gi domstolen mer fleksibilitet i bruddsituasjonene og vil gi domstolen anledning til å kunne øke kontrolltiltakene uten å måtte idømme ubetinget fengsel ved brudd. Om domstolen kommer til at ungdommen dømmes til videre ungdomsstraff til tross for brudd må domstolen foreta en konkret vurdering i den enkelte saken om en slik kontroll er forholdsmessig og om det er gjennomførbart.

Begge forslagene er egnet til å ivareta særlig sårbare fornærmede i saker hvor det er aktuelt. Videre kan det være egnet i gjentakelsestilfeller hvor man har behov for å begrense områder ungdommen kan oppholde seg i.

Politidirektoratet

Postboks 2090 Vikta

0125 Oslo

Finmark politidistrikt

Deres referanse:

22/200477 - 5

Vår referanse:

22/200360 - 9

Dato:

15.12.2022

Hørings svar - Forslag til endringer i konfliktrådsloven, straffeloven mv. - strafferettslige reaksjoner og tvangsmidler for ungdom

Vi viser til høringsnotat fra Justis- og beredskapsdepartementet av 13.10.2022 om forslag til endringer i konfliktrådsloven, straffeloven, straffeprosessloven, politiregisterloven, vegtrafikkloven, konfliktrådsforskriften, påtaleinstruksen, tapsforskriften og politiregisterforskriften, samt til Politidirektoratets oversendelsesbrev av 03.11.2022.

Finmark politidistrikt har gjennom Politiets enhet for vandelskontroll og politiattester (heretter kalt enheten) ansvaret for utstedelse av politiattester og gjennomføring av vandelsvurdering i Norge, jf. politiregisterloven § 36 nr. 1 og 2.

Det foreslås i høringsnotatets punkt 2.8 endringer i politiregisterloven og politiregisterforskriften for hvordan ilagt ungdomsoppfølging, ungdomsstraff og samfunnsstraff i saker der personen var under 18 år på handlingstidspunktet skal anmerkes i politiattest.

Vi bemerker i denne sammenheng at det på en vandelsvurdering skal anmerkes reaksjoner tilsvarende uttømmende politiattest, med mindre noe annet fremgår av lov eller forskrift gitt i medhold av lov, jf. politiregisterloven § 45 jf. § 41 nr. 1. Flere av forslagene vil derfor ikke kun gjelde for saksbehandling av politiattester, men også for gjennomføring av vandelsvurdering. Eksempler på mottakere som har rett til å kreve vandelsvurdering er blant annet Forsvaret, jf. forsvarsloven § 59 første og annet ledd, og kommunene i forbindelse med valg av meddommere, jf. blant annet domstolloven § 72-73 m.fl.

Endringer i politiregisterloven § 41 og politiregisterforskriften §§ 30-1 og 44-13 – anmerking av ungdomsoppfølging i konfliktråd på politiattest

Anmerking av ungdomsoppfølging på ordinær politiattest

Det fremgår av politiregisterloven § 40 nr. 3 bokstav e at overføring til behandling i konfliktråd etter straffeprosessloven § 71 a ikke skal anmerkes på ordinær politiattest. Det er imidlertid mulig å anmerke overføringen dersom den idømmes som særvilkår for en reaksjon som skal anmerkes etter nr. 2, jf. nr. 4. Departementets forslag innebærer at ungdomsoppfølging i konfliktråd etter straffeprosessloven § 71 a annet ledd ikke lenger skal kunne idømmes som

Finmark politidistrikt

særvilkår for betinget fengsel, betinget bot, samfunnsstraff eller ungdomsstraff, noe som gjør at ungdomsoppfølging i konfliktråd aldri skal anmerkes på ordinære politiattester.

Enheten er positive til forslaget og har ingen innvendinger til det.

Anmerking av ungdomsoppfølging på uttømmende politiattest

Departementet har foreslått å endre politiregisterloven § 41 nr. 1 bokstav b ved å tilføye at ungdomsoppfølging, i likhet med forenklete forelegg, ikke skal anmerkes på en uttømmende politiattest.

Enheten foreslår at det heller tilføyes en ny bokstav b som lyder "ungdomsoppfølging etter straffeprosessloven § 71 a annet ledd", og at nåværende bokstav b og c blir ny bokstav c og d. Vi viser til at forenklet forelegg er en helt annen reaksjonstype med et annet formål enn ungdomsoppfølging. Forenklet forelegg er et standardisert lavterskeltilbud som skal spare ressurser både for den som straffen retter seg mot og politi- og påtalemyndigheten, mens ungdomsoppfølging er et tiltak med forebyggende formål som skal tilpasses den enkelte. Forenklete forelegg skal heller ikke registreres i politiets registre. Unntaket for forenklete forelegg i § 41 nr. 1 bokstav b har derfor ingen praktisk betydning.

Lovteknisk vil det også harmonisere bedre å ta ungdomsoppfølging inn i en ny bokstav b, når man ikke velger å ta det inn i bokstav a. Vi viser til at man i forslaget til forskriftsendring velger å ta inn ungdomsoppfølging i politiregisterforskriften § 30-1 (jf. vår merknad under), og ikke § 30-2 som gjelder forenklete forelegg.

Det fremgår av forslaget at departementet foreslår endringer i § 30-3, ved at det tillegges et nytt fjerde ledd. Enheten antar at dette er en feil, og at det menes § 30-1. Vi viser herunder til forslaget til endring i § 44-13 andre ledd som sier at opplysningene skal slettes i henhold til "§ 30-1 tredje og fjerde ledd". I alle tilfeller mener vi at det er mer naturlig å legge avsnittet om ungdomsoppfølging inn i bestemmelsen som omhandler konfliktråd, enn i bestemmelsen som omhandler unge lovbrytere.

Endringer i politiregisterloven § 40 nr. 6 - skille mellom saker hvor den subsidiære fengselsstraffen er inntil eller over seks måneder fengsel ved dom på samfunnsstraff og ungdomsstraff

I høringsforslagets punkt 2.8.2.2 foreslår departementet at politiregisterloven § 40 bokstav b endres slik at dom på ungdomsstraff og samfunnsstraff, hvor den subsidiære fengselsstraffen er mindre enn seks måneder, ikke skal anmerkes på *ordinære* politiattester dersom lovbruddet er begått av en person under 18 år mer enn tre år før utstedelsen av attesten. Dom på ungdomsstraff og samfunnsstraff hvor den subsidiære fengselsstraffen er mer enn seks måneder, skal ikke anmerkes på ordinære politiattester dersom lovbruddet er begått av en person under 18 år mer enn fem år før utstedelsen av attesten.

Forslaget medfører at unge lovbrytere ikke lenger kommer dårligere ut enn lovbrytere over 18 år, som også har blitt påpekt av Holmboe og Myhrer i boken *Vandel*. Selv om tidsfristene etter § 40 nr. 6 skal regnes fra gjerningstidspunktet, kan det likevel forekomme at lovbruddet skal påføres i lengre tid enn hvis man fulgt ordinære regler om 3 år fra domsdato, jf. nr. 5. Enheten støtter derfor forslaget.

Med hilsen

Ellen Katrine Hætta

Politimester

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Saksbehandler:
Christine Nilssen
Seniorrådgiver

POLITIET

Politidirektoratet

Postboks 2090 Vika
0125 OSLO

Vest politidistrikt

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

22/200477 - 22

02.12.2022

Høring - Forslag til endringer i konfliktrådsloven, straffeloven mv - Strafferettslige reaksjoner og tvangsmidler for ungdom

Forslaget har vært sendt på høring til aktuelle driftsenheter, samt et utvalg påtalejurister som har dette som sitt spesialfelt med anmodning om å gjennomgå forslaget og komme med evt. merknader politidistriktet bør fremme.

Det var ved utløpet av den interne fristen ikke kommet tilbakemelding fra noen av dem som har fått forslaget til høring, og Vest politidistrikt avgir derfor ikke eget høringssvar i saken.

Med hilsen

Per Johan Askevold*Politiinspektør*

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Vest politidistrikt

Post: Postboks 85, 6901 Florø
E-post: post.vest@politiet.no

Tlf: (+47) 55 55 63 00

Org. nr: 983998461
www.politiet.no